

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Per email verzonden

cc: demissionair minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, mevrouw drs. C.J. Schouten

Datum

25 januari 2024

Ons kenmerk

24-011/KJ/AN/tvm

Betreft / Onderwerp

Commissiedebat Armoede- en schuldenbeleid

Doorkiesnummer

088 368 0981

Email contactpersoon

amel.namane@fnv.nl

Bijlage(n)

-

Geachte Kamerleden,

Op 1 februari spreekt u over het Armoede- en schuldenbeleid. De FNV dringt bij de Tweede Kamer aan op het nemen van stevige maatregelen om bestaanszekerheid te garanderen voor iedereen. Tijdens de verkiezingscampagne hebben we gezien dat door veel van uw politieke partijen nadruk werd gelegd op dit belangrijke thema. Samen met de kiezers verwacht de FNV dan ook dat dit thema in uw zittingstermijn prioriteit krijgt.

Bestaanszekerheid is wat de FNV betreft een woord dat inmiddels zelf onderhevig is aan inflatie. Al decennia is er in Nederland een grote groep mensen die in armoede leeft of daar maar net bovenuit komt. Veelal werkenden. Maar ook ouderen, bijstandsgerechtigden, mensen in de arbeidsongeschiktheid, zelfstandigen met lage tarieven en mensen met een handicap of arbeidsbeperking. Met de energie- en koopkrachtcrisis is deze groep groter geworden. Maar als de inflatie weer daalt, blijft de oorspronkelijke groep mensen in armoede weer van dezelfde omvang als hij was. Het gaat ons in deze brief om urgente armoedebestrijding.

U kunt deze termijn kiezen voor een land waar iedereen mee kan doen. Waar het bestaan van voedselbanken weer een schande wordt. Waar we mensen niet letterlijk in de kou laten staan. Waar het Rode Kruis geen bijstand hoeft te verlenen.

Meer dan [1 op de 3](#) huishoudens hebben moeite met rondkomen, en het aantal huishoudens met problematische schulden neemt nog steeds toe. Ook de inkomensongelijkheid is de afgelopen 40 jaar alleen maar toegenomen, bevestigt [onderzoek](#) van Universiteit Leiden in opdracht van FNV. [Cijfers](#) van het NIBUD laten zien dat de allerarmsten in 2024 niet in koopkracht stijgen, terwijl juist zij het al jaren moeilijk hebben. Het komt nu neer op het maken van meer sociale politieke keuzes.

Met de rapporten van de Commissie sociaal minimum en de resultaten van eerder gevoerd beleid in de hand, kunt u nu de kaders scheppen voor een zeker bestaan voor iedereen. Deze rapporten zijn de zoveelste die bevestigen dat het structureel anders en beter moet.

Het is tijd om actie te ondernemen. De FNV pleit voor:

- Het **integraal overnemen van de aanbevelingen van de Commissie sociaal minimum**. Het sociaal minimum is te laag, er is te veel willekeur en regelingen pakken averechts uit. De aanbevelingen zijn in samenhang van belang om te zorgen voor financiële bestaanszekerheid voor iedereen. Het is noodzakelijk en effectiever om te stoppen met pleisters plakken en armoede in Nederland nu echt fundamenteel aan te pakken voor de lange termijn.
- Het in het bijzonder **vaststellen van een realistische norm voor het sociaal minimum**, die een absolute ondergrens vormt voor iedereen in Nederland. Mensen moeten met hun inkomen niet alleen kunnen [overleven](#), maar ook echt kunnen leven en deel kunnen nemen aan de maatschappij. Het flexbudget van 9% is daarbij onmisbaar om tegenvallers op te vangen. Het sociaal minimum moet doorwerken in onder meer het wettelijk minimumloon, de uitkeringen inclusief AOW en toeslagen. De FNV dringt aan op het aansluiten bij de door de Europese Commissie gehanteerde armoederisicogrens van 60% van het mediane loon in Nederland. Het minimumloon zou daarmee op 16 euro per uur moeten liggen.
- Het maken van **structurele keuzes in plaats van incidentele**. De laatste jaren bleef de ontwikkeling van de bijstand achter bij de ontwikkeling van het minimumloon. Door de afbouw van de dubbele heffingskorting werd er jaar in jaar uit steeds een beetje beknipt op de bijstand. Het onderzoek van CPB, SCP en CBS, *Kansrijk Armoedebeleid*, becijferde in 2020 dat er 48% minder armoede onder bijstandsgerechtigden zou zijn als de overheid deze maatregel zou schrappen. Het kabinet heeft de maatregel voor 2024 bevroren, maar vanaf 2025 loopt deze door. Het kan niet zo zijn dat de overheid straks besluit om het sociaal minimum te verhogen, maar deze verhoging tegelijk weer deels teniet zal doen door de afbouw van de dubbele heffingskorting te blijven toepassen. Ook de Commissie sociaal minimum gaat in haar advies uit van het terugdraaien van de afbouw van de dubbele heffingskorting. De FNV dringt erop aan dat de overheid stopt met deze versobering.
- Het **voorkomen van willekeur in aanpak per gemeente**. De regelingen per gemeente verschillen nu zodanig, dat het geluk of pech is in welke gemeente je woont. Die willekeur moet stoppen. Armoedebestrijding is geen postcodeloterij. Wij pleiten voor een norm van minimaal 150% van het sociaal minimum om in aanmerking te komen voor sociale regelingen in gemeenten om de grote verschillen te beperken.
- **Een integrale aanpak om bestaanszekerheid in de brede zin te vergroten**. Er is samenhangend beleid nodig om te zorgen voor de betaalbaarheid van noodzakelijke uitgaven om te leven, zoals voor wonen, zorg en energie. Er is meer nodig dan naar de inkomenskant te kijken. Mensen die in armoede leven hebben vaak te maken met een stapeling van onzekerheden op andere terreinen. Bijvoorbeeld omdat zij een baan hebben met minder goede arbeidsvoorwaarden, een slechter geïsoleerde woning, een beperkter sociaal vangnet en minder opleidingskansen. En ze hebben vaak een minder goede gezondheid. Daarbij vermijdt 1 op de 5 mensen wegens de kosten [de tandarts](#). Deze zorg hoort thuis in het

basispakket. Kijk ook naar de samenhang met andere persoonskenmerken, zoals migratieachtergrond.

- Het grondwettelijke recht op **bestaanszekerheid moet ook bij mensen met schulden gewaarborgd worden**. Mensen met schulden zouden niet onder het sociaal minimum moeten leven, en zeker niet als dat door toedoen van de overheid komt, bijvoorbeeld door de toeslagenaffaire of hardvochtig sanctiebeleid. Van leefgeld en de beslagvrije voet is het al moeilijk om rond te komen, zelfs zonder kinderen erbij. Afsluiten van energie of water in een huishouden met kinderen zou verboden moeten worden. Er zou een generaal pardon moeten komen voor iedereen die door het toeslagenschandaal of door de overheid in de schulden terecht is gekomen.
- **Bijzondere aandacht voor jongeren op het bestaansminimum**. De bijstandsnorm voor jongeren en het minimumjeugdloon is substantieel lager dan het huidige sociaal minimum. Als je boven de 18 bent, heb je volwassen uitgaven. Je valt niet langer onder de zorgverzekering van je ouders, maar moet zelf de zorgpremie betalen. De huur voor een woning is voor jongeren ook niet lager dan voor volwassenen. De Nationale Ombudsman constateerde, net als de FNV, dat jongeren hierdoor in financiële problemen komen. Niet alle jongeren onder de 21 kunnen terugvallen op hun ouders, vaak omdat deze zelf in armoede leven. Schaf dus het minimumjeugdloon vanaf 18 jaar en de jongerennorm in de bijstand af en geef deze jongeren recht op een volwassen inkomen.
- **Maar ook bijzondere aandacht voor ouderen is nodig**. Mensen met alleen AOW hebben het moeilijk, laat staan de mensen die geen volledige AOW krijgen omdat ze op latere leeftijd naar Nederland zijn gekomen. Een rechtvaardige oplossing voor mensen die uit Suriname zijn gekomen is er nog niet. En voor zestigplussers die werkloos of gedeeltelijk arbeidsongeschikt raken, is het vaak moeilijk weer werk te vinden. Wij gaan ervan uit dat de Kamer instemt met het wetsvoorstel van minister van Gennip waarin een verlenging van de IOW wordt aangekondigd. Voor een groep oudere mensen maakt dit het verschil tussen bittere armoede en met kunst- en vliegwerk de eindjes aan elkaar knopen.
- Het zorgen voor een **stevig en passend vangnet**. Iedereen die dat nodig heeft moet een passende uitkering en bijbehorende re-integratiemogelijkheden krijgen. Mensen die wegens ziekte of beperking niet (meer) kunnen werken horen bijvoorbeeld niet in de WW of Participatiewet, die zijn bedoeld als tijdelijk vangnet. Lees ook ons rapport '[gevangen in de bijstand](#)'. Ook moeten er betere manieren worden gevonden om mensen van werk-naar-werk te helpen, en pleiten we voor recht op werk via Sociale ontwikkelbedrijven voor mensen met een arbeidsbeperking. Goede begeleiding van mensen naar werk en recht op scholing is veel effectiever om mensen aan een andere baan te helpen dan beknibbelen op hun inkomen en dwangmaatregelen. De Participatiewet moet dan ook helemaal op de schop.

Tot slot wijst de FNV op de zorgen die mensen hebben over hun energiekosten. Onder de noemer van de mogelijkheid nu een goedkoper contract af te kunnen sluiten, zijn maatregelen als de energietoeslag en het prijsplafond opgeheven. Maar door een stijging van structurele netwerk- en andere kosten zijn mensen desondanks meer geld kwijt. Dit betekent dat weer veel mensen in de problemen gaan komen. Het Tijdelijk Noodfonds Energie biedt volstrekt onvoldoende compensatie. Op donderdag 1 februari presenteren wij de uitkomsten van een recente enquête over zorgen over energiekosten (zie kader).

Terwijl wij in deze brief duidelijk pleiten voor het nemen van maatregelen voor de lange termijn, is er ook op korte termijn een plicht om bestaanszekerheid te borgen en de armoede te bestrijden. Daarom roepen wij op om bij de Voorjaarsnota middelen vrij te maken om energiekosten en de gestegen kosten voor levensonderhoud te compenseren voor minima tot 150% wettelijk sociaal minimum.

Met vriendelijke groet,

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

544 mensen deelden met de FNV hun zorgen over energiekosten in 2024. Het complete rapport presenteren we op 1 februari. Een greep uit de reacties:

“Ben zelf reumapatiënte en kan niet tegen kou en vocht. Lig onder een snuggie, als ik de verwarming aan zet, lijkt alsof ik een veilingmeester hoor roepen.”

“Wij leven nu bij een temperatuur van 16-17 graden. Tot nu toe de kachel alleen zondagavond aanzetten...om even erbij te ontspannen... We hopen weer op een toeslag zodat we een klein beetje lucht krijgen en even uit de zorgen mogen zijn.”

“100% betalen en voor slechts 25% warmte en warm water. Hoe kan dat? Onze energietekening ging van 22 graden huiskamertemperatuur bij €60,- per maand naar €113,- bij 18,5 graden huiskamer temperatuur nu. Daarbij werd het verschil ook van om de andere dag douchen naar 2 keer per week maximaal 3 minuten douchen. Bovendien is onze warmwaterkraan gedurende de gehele dag nu dicht. Het is nu zelfs al duur om in de kou te zitten.”

“Ik maak mij zorgen omdat de huidige energieprijzen nog altijd 50 Euro per maand hoger zijn dan ik gewend was. Voorheen 72 Euro per maand nu 123 Euro, terwijl ik juist veel zuiniger ben geworden (d.w.z. verwarming pas even aan als ik helemaal miserabel ben geworden en mijn thermokleding, dikke trui en dikke gebreide omslagdoek en warm kopje thee of soep niet meer helpen). En dan nog alleen 1 graad boven de gemeten kamertemp, dus 17 graden of heel soms 18 als ik het echt niet meer volhoud.”